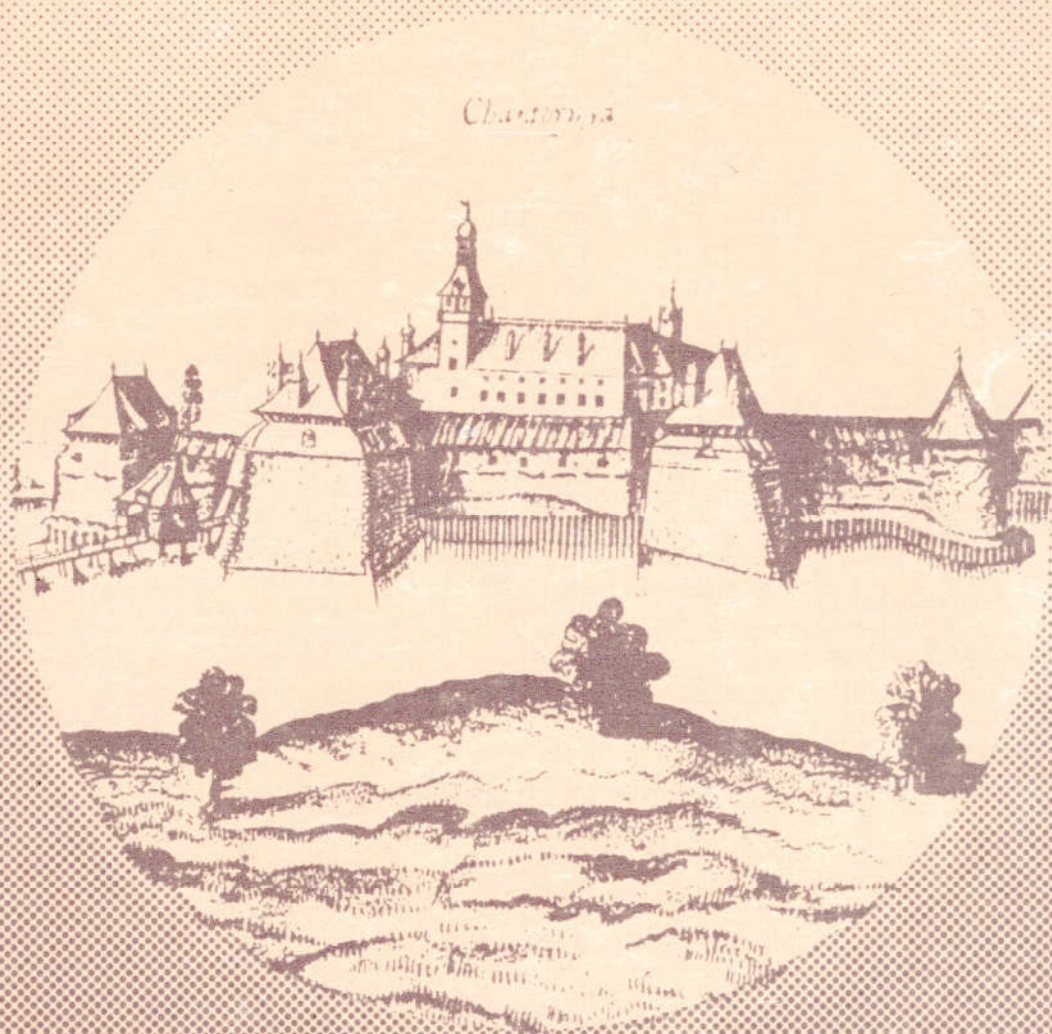

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

16

MUZEJSKI VJESNIK 16

MUZEOLOGIJA

strane nastavnika koji bi učenikovu aktivnost trebao prikladno vrednovati. Kako se u muzeju ne priređuju posebno didaktički osmišljene izložbe, nastoji se putem radnih listića izložbene sadržaje učeniku svesti na stupanj razumljivosti, a u tome smislu može se pretpostaviti da će učenik i ubuduće iskazivati zanimanje za slične sadržaje jer će mu njegova (pred)znanja to omogućivati i na to ga poticati. Također treba istaknuti i oblik učenikove *samostalne* aktivnosti tim više što se u školskoj učionici (osobito pri obradi novih sadržaja) ponajviše rabi frontalni oblik rada, pa će neposrednim individualnim doticajem

učenika i "predmeta" i emocionalni doživljaj biti potpuniji, osobniji. Ovo su samo neke naznake uporabe radnih listića iz programa Školskog servisa koju u svakom slučaju treba nastaviti poboljšavati i, uzimajući u obzir neke ovdje pripomenute momente i praksu, svakako i ubuduće primjenivati.

1 Riječ je o izložbi objedinjenih raznovidnih sadržaja (kolaža, dijapozitiva, fotografija, muzejskih predmeta iz fundusa GMV-a, pokretnih i nepokretnih modela modno tretiranih) koji su, spajajući ujedno elemente starog i novog, činili dinamičnu umjetničko-modno-glazbenu cjelinu uklopljenu u klasični galerijski prostor.

Marina ŠIMEK, Gradski muzej Varaždin

MALA MUZEJSKA UČIONICA

S obzirom da je edukativna djelatnost konstantna kategorija redovite muzejske aktivnosti, uvijek aktualna i nezaobilazna u suvremenoj muzeološkoj praksi, o njoj se, kao o svakoj neiscrpoj temi, može još ponešto reći. Naša nastojanja da se odgojno - obrazovna djelatnost muzeja, već odavno ukorijenjena u našim ustanovama, podigne na znatno višu razinu i konačno neraskidivo poveže (kako zakonski - formalno, tako i u praksi) s muzejsko - pedagoškom službom, daleko zaostaju za koracima kojima kroči muzejska pedagogija evropskih muzeja. Doduše i u okvirima naše muzeologije često se raspravljalo o ovoj problematici, iznosili su se i isticali vrijedni primjeri edukacije u muzejima i uz pomoć muzeja (V. JURKIĆ, 1975; ODGOJNA I OBRAZOVNA DJELATNOST MUZEJA, 1980), a suradnja muzeja i škola bila je središnja tema radnog sastanka našega Društva u ožujku 1982. (MUZEJSKI VJESNIK, 1983).

No, sve dok se ne riješi obrazovanje i osposobljavanje kadrova za rad umuzejsko - pedagoškoj službi, dok se zakonski ne definira potreba i neophodnost muzejskog pedagoga u muzejsko - galerijskim institucijama, sve dok se stručno i organizacijski ova služba ne ugradi u sistem sveopćeg djelovanja muzeja (ili galerije), tako dugo bit ćemo prisiljeni posezati za sporadičnim rješenjima. Kvaliteta i efekt

ovakvih povremenih akcija ovisit će o trudu uloženom u realizaciju određenog programa, o maštovitosti i snalazljivosti kustosa - voditelja programa, a najviše zapravo o njegovom ličnom afinitetu.

I dok se u odgojno - obrazovnom radu snalazimo netko bolje, netko lošije, a naš se angažman temelji više na dobroj volji i intuiciji nego na didaktičko - metodičkim osnovama, dotle u muzejima naših susjednih zemalja djeluju posebni odjeli za rad s mladima, u pedagoškim časopisima detaljno se obrađuju pojedine teme iz muzejske pedagogije (H. SAMMER, 1977), mladim posjetiocima muzeja nude se male, jednostavno pisane knjižice o pojedinim poglavljima npr. prethistorije, obogaćene crtežima, rekonstrukcijama, fotografijama eksponata (W. MODRIJAN, 1990), ili tim muzejskih pedagoga i kustosa kreira novi radni listić za đake - posjetioce muzeja. U očekivanju da europski standardi što prije postanu i naši standardi, nastojimo odgojno - obrazovnu djelatnost naših muzeja ostvariti što kvalitetnije i profesionalnije, iako su mogućnosti vrlo različite (INFORMATICA MUSEOLOGICA, 1987).

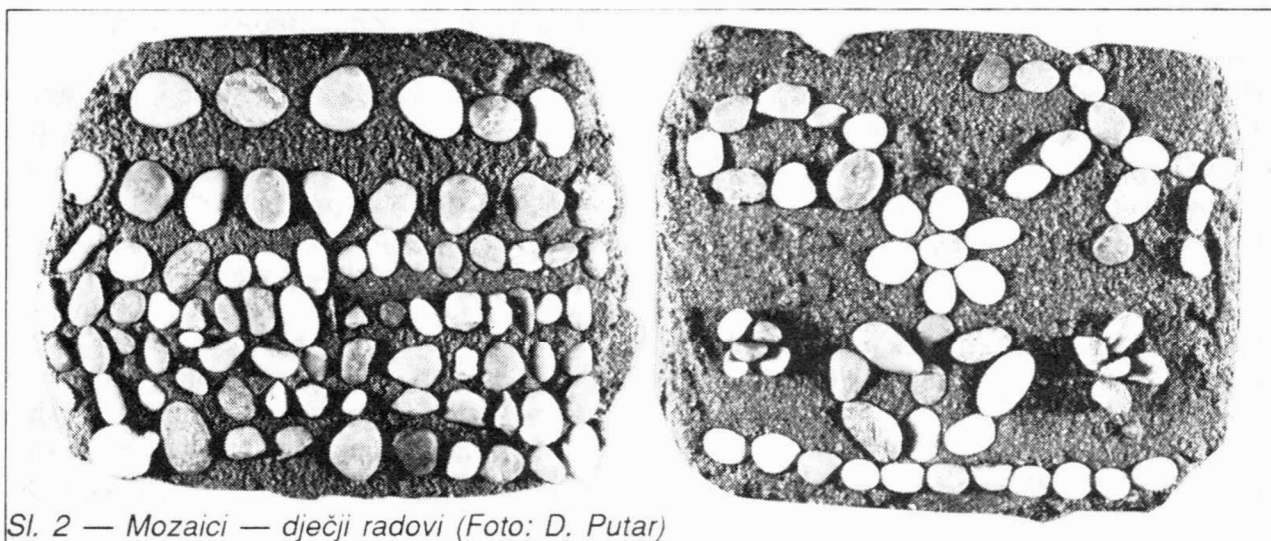
Tokom 1992. g. u okviru Arheološkog odjela Gradskog muzeja Varaždin pripremljene su i obrađene 3 teme za školski servis.

1. Tema koja je obrađena s učenicima 2. r. osnovne škole pod nazivom UPOZNAJ JEDNO NEOBIČNO ZANIMANJE — ARHEOLOG vezana je uz predmet Priroda i društvo, odnosno uz nastavnu jedinicu: "Rad ljudi u mojem mjestu - njihova zanimanja". U dogovoru s nastavnicom razgovor je održan u predavaoni Povijesnog odjela, nakon što je nastavna jedinica obrađena i utvrđena u školi. U toku rada učenici su sjedili razmješteni oko nekoliko stolova dovoljno velikih da na njih stane đački pribor i po 1 - 2 muzejska predmeta. Od muzejskih eksponata odabrani su čvršći i masivniji predmeti za koje nije postojala opasnost od oštećivanja, a kriterij odabira bila je prepoznatljivost predmeta odnosno njegove funkcije (kamena i brončana sjekira, koštana strelica, zdjela, ogrlica od životinjskih zuba, itd). U toku razgovora s djecom, koji je trajao 45 min, objašnjeni su termini ARHEOLOG, ARHEOLOŠKO ISKOPAVANJE i ARHEOLOŠKI NALAZ, a osnovne informacije o zanimanju arheologa istaknute su i putem postera koji je pripremljen za ovu

*Sl. 1 — Crtanje u muzejskoj učionici
(Foto: D. Putar)*

priliku visio na zidu predavaone te putem nekoliko dijapozitiva projiciran tokom razgovora. Najviše zanimanja kod djece su pobudili originalni arheološki nalazi koji su stajali na stolovima, nadohvat ruke, pa su se mogli detaljno razgledati, opipati. Na kraju razgovora ponovljeni su ključni termini. Djeci su podijeljeni radni listići pripremljeni za ovu temu te im je objašnjeno na koji način će ih kod kuće ispuniti. U glavi listića nalazi se prostor u koji dijete upisuje osobne podatke (ime, prezime, razred i škola), zatim slijedi nekoliko pitanja na koja se odgovara dopunjavanjem riječi, odabirom jednog od predloženih odgovora, rješavanjem jednostavne križaljke te izrezivanjem i lijepljenjem na određeno mjesto sličica onih predmeta koje arheolog najčešće nalazi u svojim istraživanjima. Ovu domaću zadaću djeca su shvatila kao razonodu i igru, no njome su ipak utvrđeni određeni pojmovi, potaknuto je razmišljanje i logično rasuđivanje. Uz obradu teme vezan je i kreativni rad učenika koji su slijedećeg dana u istom prostoru crtali pojedine arheološke nalaze - one iste koje su dan ranije imali prilike upoznati i temeljito pregledati (sl. 1). Crtaće kartone pripremili smo i označili u

Sl. 2 — Mozaici — dječji radovi (Foto: D. Putar)

muzeju; naime svaki je karton u uglu imao mali žig s prikazom kamene sjekire kao svojevrsnog simbola teme koja se obrađivala. Osim toga, od svih pripremljenih predmeta upravo su kamene sjekire izazivale najveći interes kod djece.

2. PRIČA O KAMENU pripremljena je za djecu predškolske dobi (5-6 god) i ispričana je u prvom licu. Mjesto pričanja i upoznavanje s predmetima izrađenim iz kamena ponovo je bila naša predavaona, gotovo idealan prostor za ovakva događanja. Opremljena je stolovima i stolicama, grijanje i rasvjeta su zadovoljavajući, na zidove se lako mogu objesiti prigodni tematski poster, reprodukcije ili originalne slike, a u manju vitrinu u kutu može se porazmjestiti nekoliko muzejskih predmeta vezanih uz temu razgovora ili predavanja. Jedna zidna ploha slobodna je za dijaprojekciju. U većem pretprostoru predavaone učenici odlažu školske torbe i kapute. Odvojenost predavaone od muzejskog izložbenog prostora tekoder je svojevrsna prednost, jer rad s djecom ne ometa posjetioce muzeja u njihovom razgledavanju.

Kroz PRIČU O KAMENU djeca su upoznata s korištenjem kamena kroz povijest - od oblutka preko ručnog klina, kamenog noža, sjekire, privjeska - amuleta, kamene posude do ručnog žrvnja, skulpture, mozaika i konačno do upotrebe kamena danas. Dakle, kamen priča svoju priču od trenutka kada ga je naš predek podigao s tla, počeo koristiti, oblikovati, ukrašavati, do današnjih mogućnosti korištenja. Priča je bila ispričana jednostavno, prilagođeno dobi djece, a svaki je njezin novi odlomak bio

"ilustriran" originalnim arheološkim nalazom ili crtežom na posteru. Kroz pitanja koja je narator postavljao pričajući priču, djeca su bila poticana na razmišljanje, povezivanje činjenica i samostalni donošenje zaključaka, doksu provodeći male eksperimente i aktivno sudjelovala u priči. Razbijanje oraha i lješnjaka kamenim udaračem, stvaranje zvuka lupanjem kamenim "instrumentom" i konačno mljevenje žita na prehistorijskom ručnom žrvnju bila su, vjerujem, zanimljiva iskustva koja će se pamtili.

Slijedećeg dana muzejska se učionica pretvorila u igraonicu. Ista se grupanašla u već dobro poznatom prostoru, a drugi dio priče pretvorio se u izradu malih mozaika za koje su djeca već ranije prikupila i sortirala kamenčiće. Nakon kratkih objašnjenja o vrstama i namjeni mozaika, razgledavanja uvećanih fotografija nekoliko rimskih mozaika i uputa o načinu rada djeci su podijeljene pločice s već pripremljenom smjesom - podlogom za ulaganje kamenčića. Uz malu pomoć odgajatelja do punog je izražaja došla maštovitost i kreativnost šestogodišnjaka (sl.2).

3. Razgovor ODAKLE ŠKOLJKE NA NAŠIM PLANINAMA? pripremljen je za učenike 3. r. osnovne škole, vezan uz nastavu Prirode i društva, odnosno metodu jedinicu širi zavičaj - Panonsko more. Tema je obrađena zahvaljujući činjenici da u fondusu Arheološkog odjela postoji manja zbirka djeci prepoznatljivih fosila (školjke, morski ježinci i zvijezde, zubi morskog psa). Fosili su poslužili kao nit vodilja našeg razgovora. Pošto je metoda jedinicu o reljefu zavičaja i Panon-

skom moru već ranije obrađena na nastavi, razgovor u našoj muzejskoj učionici započeo je kratkim ponavljanjem usvojenog gradiva, da bi se postepeno težište stavilo na život u Panonskom moru i do danas sačuvane dokaze tog života. Osnovni termin koji su djeca trebala shvatiti i usvojiti bio je termin *fossil*. Igrajući se malih istraživača učenici su pomoću povećala promatrali okamine, uočavajući zanimljive detalje. Naime na svakom stolu nalazile su se po 2 kutije s različitim fosilima, a za razliku od razgledavanja eksponata u vitrini ovdje je diranje i pipavanje bilo dozvoljeno. Upravo je ta mogućnost da se predmet može uzeti u ruku i promatrati pod povećalom izazvala kod djece pravo oduševljenje. Treći dio ovog sata muzejske nastave ispunjen je rješavanjem radnog listića pripremljenog za ovu priliku (sl.3). Uz pomoć nastavnice djeca su prekontrolirala

Sl. 3 — Radni listić

svoje odgovore na postavljena pitanja. Ispunjeni listići zalijepljeni su u bilježnice kao mali podsjetnici na jedan nastavni sat u muzeju i okamenjene tragove života pod povećalom.

Literatura:

INFORMATICA MUSEOLOGICA: 1987 — tema: Obrazovanje u muzeju, br. 1 - 4, Zagreb
 JURKIĆ, V.1975 - Razvoj i rezultati muzejsko pedagoške službe Arheološkog muzeja Istre u Puli, Poseban otisak iz časopisa Istra, br. 4, Pula
 MODRIJAN, W.1990 - Werkzeugfinder und Hohlenbewohner; Haustier, Steinbeil, Tongefass, Schriften für junge Museumsbesucher, H. 4, Graz
 MUZEJSKI VJESNIK, 1983 - tema: Muzej i škola, br. 6, Čakovec
 ODGOJNA I OBRAZOVNA DJELATNOST MUZEJA, 1980 - referati sa savjetovanja, Zagreb
 SAMMER, H. 1977 - Unterricht im Museum (III), Ein praxisbezogener Ansatz zur Museumspädagogik, Unser Weg - Pedagogische Zeitschrift, H. 1 - 2, Graz

.....

 Upiši svoje ime, prezime, razred i školu

1. Kako se zove more koje je u davnoj Zemljinoj prošlosti prekrivalo nizine našega zavičaja?

2. U tom moru postojali su i otoci. Nabroji neke planine našeg zavičaja koje su bile otoci u moru.

3. Koja je od naših planina bila najviši otok?
 Koliko je visoka?.....
4. Kao što u svim morima buja život, tako su i u Panonskom moru živjele razne životinje. Nabroji neke od njih:

5. Kako se zovu okamenjeni ostaci tih pradavnih životinja?

Listić pripremila: Arheolog Marina Šimek, Muzejski savjetnik, Gradski muzej
 Varaždin, Arheološki odjel

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PROBLEMATIKA

Zvonko HITREC DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE	3
Anita ŠESTANJ - PERIĆ UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU	5
Marina ŠIMEK MALA MUZEJSKA UČIONICA	6

ARHEOLOGIJA

Marijan BILIĆ ZBIRKA GRČKOG NOVCA IZ GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	11
Ana BOBOVEC GRAD MOSLAVINA U SVJETLU DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA	17
Tatjana LOLIĆ, Amelio VEKIĆ, Slobodan OLIĆ IZVJEŠTAJ O ARHEOLOŠKIM ISKOPAVANJIMA U ČAKOVCU PROVEDENIM 1992. GOD. NA LOKALITETU STARI GRAD	21
Zorko MARKOVIĆ OSVRT NA NEKOLIKO NOVIH PRILOGA POZNAVANJU HRVATSKOG SREDNJOVJEKOVLJA (1990-1992. god)	24
Zorko MARKOVIĆ NEKOLIKO ZANIMLJIVIH ARHEOLOŠKIH NALAZA IZ KOPRIVNIČKE PODRAVINE	26
Marina ŠIMEK KASNOSREDNJEVJEKOVNI NALAZ IZ LUDBREGA	30
Vjekoslav ŠTRK ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POVIJESNE URBANE CJELINE ČAZME U 1992. GODINI	35
Josip VIDOVIĆ NASTAVAK SUSTAVNIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U ŠENKOVCU	41

ETNOLOGIJA

Marija BORKO NEKOLIKO MEDIMURSKIH DJEČJIH IGARA	44
Melita ĐANIĆ OSNOVANA " DRUŽINA " ČUVARI TRADICIJA HRVATSKIH OBITELJSKIH ZADRUGA	45
Slavica MOSLAVAC GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE	46
Slavica MOSLAVAC USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEDURIČU	50

KULTURNA POVIJEST

Zdenko BALOG SJEVERNI PORTAL TRAKOŠĆANSKE CRKVE	53
Dražen KOVAČEVIĆ FRANJEVAČKI SAMOSTAN U PODGRADU	56
Lidija PLAVEC BIDERMAJER NAMJEŠTAJ NA PRIMJERIMA IZ FUNDUSA MMČ	58
Mladen MEDAR PRILOG POZNAVANJU GRADEVNE DJELATNOSTI U BJELOVARU	61
Magdalena LONČARIĆ O JEDNOM ŠALJIVOM GLASILU U FUNDUSU POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	63

POVIJEST

Božidar GERIĆ 1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA	66
Stjepan HAJDUK OTKRIĆE PRVE POGODBE O BARBIRENJU	71

Zoran HOMEN PRAVILNIK ZA BLUDILIŠTA U GRADU KRIŽEVCU IZ 1913. GODINE	73
Franjo HORVATIĆ GRBOVNIK ŽITELJA GRADA KOPRIVNICE	75
Goran JAKOVLJEVIĆ POLAGANJE UČITELJSKE PRISEGE U BJELOVARSKOJ GIMNAZIJI POČETKOM STOLJEĆA	77
Vladimir KALŠAN PRILOG ZA POVIJEST VINOGRADARSTVA U MEDIMURJU	79
Marjan KATUŠIĆ NARODNI POKRET 1903. GODINE U ZAPREŠIĆU (uz 90. obljetnicu)	81
Magdalena LONČARIĆ ZASTAVE ŽUPANIJE VARAŽDINSKE U GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	84
Slavica MOSLAVAC ET KOTTYNA DENIQUE INSIGNE SUUM PROFECIT (I Kutina je naposljetku dobila svoj počasni znak)	87
Ljerka PERČI DOZVOLA ZA FOTOGRAFIRANJE IZ 1914. GODINE	88
Hrvoje PETRIĆ DELEKOVEC U SREDNJEM VIJEKU	90
Antun STIŠČAK TATARI SU PUSTOŠILI HRVATSKOM PRIJE 750. GODINA	93
Mladen NADU NASELJA I SELA SESVETSKOG PRIGORJA U SREDNJEM VIJEKU (II) (13 — 16. stoljeće)	95

PRIKAZI I ČLANCI

Ljerka ALBUS PRVI SEMINAR DRUŠTVA FOLKLORISTA	102
Antica BREGOVIĆ Prirodoslovna mapa "IZ ALBUMA FRANJE PL. KOŠĆECA "	103
Melita ĐANIĆ OBILJEŽAVANJE 740 - OBLJETNICE SLOBODNOG I KRALJEVSKOG GRADA KRIŽEVCI KROZ PROGRAM GRADSKOG MUZEJA I LIKOVNE GALERIJE	105
Miroslav KLEMM IZLOŽBA CRKVENE UMJETNOSTI I BAŠTINE NOVOMAROFSKOGA KRAJA	109
Nada MATIJAŠKO UZ DESETU GODIŠNJICU PODRAVKINOG MUZEJA PREHRANE	110
Martin MATIŠIN GODIŠNJAK ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE	112
Mladen MEDAR ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEDA	113
Ljerka PERČI POSJETITELJ IZ ARGENTINE	115
Smiljana PETR-MARČEC IZLOŽBA "ZRINSKI U MEDIMURJU"	116
Hrvoje PETRIĆ "PODRAVSKI ZBORNIK" 1992.	116
Anita ŠESTANJ-PERIĆ PRIZNANJE UHTA-e GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	117
Josip ŠTIMAC MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA U NOVOM USTROJSTVU	118
Gordana KOVAČIĆ IN MEMORIAM IVANU GENERALIĆU	119

DJELATNOST MUZEJA I MUZEALACA

IZLOŽBE (1992)	121
AKCIJE (1992)	124
IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA (1992)	127
PUBLICISTIČKA DJELATNOST MUZEALACA (1992)	129

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 16 / 1993.

Godina XVI

Uređivački odbor:

Antica Bregović (GMV), Erika Nađ—Jerković (MMČ), Vladimir Kalšan (MMČ), Lidija Plavec (MMČ), Smiljana Petr—Marčec (MMČ), Josip Vidović (MMČ)

Tehnička redakcija u Muzeju Međimurja Čakovec:
Vladimir Kalšan, Erika Nađ-Jerković, Josip Vidović

Nakladnik:

Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske

Za nakladnika:

Zoran Homen

Grafička priprema:

»DTP STUDIO« KRIŽEVCI

Nikola Žulj

Tisak:

»GRATA« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

ISSN 0350 - 9370

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske